

žaloba, dne 13. listopadu 1920 u zemského soudu v Praze podaná, opožděna. K projednání žalob tohoto druhu jest dle § 50 čís. 1 j. n. v ý l u č n ě příslušným sborový soud první stolice, a bylo tudíž na žalobci, by podal žalobu ve lhůtě u příslušného sborového soudu, tedy vzhledem k tomu, že dne 1. srpna 1920 zvěděl o narození dítěte, nejpozději dne 1. listopadu 1920. Žalobce však tak učinil až dne 13. listopadu 1920, tedy po uplynutí lhůty a jest proto se svým žalobním nárokem vyloučen. Na věci nemůže ničeho změnit okolnost, kdy okresní soud v B. žalobu, u něho podanou, vyřídil a vypravil, a to ani tehdy, kdyby mu bylo lze vytknouti nějakou liknavost, jelikož není na soudu, aby se staral o zachování lhůt stranám. Dovolání se § 261 c. ř. s. nemá významu, jelikož byla žaloba okresním soudem v B. a limine odkázána, kdežto § 261 c. ř. s. předpokládá zahájení řízení a vznesení námitky nepřislušnosti. Než ani v tomto případě by nebyla lhůta žalobci zachována, jelikož nelze přehlédnouti, že vzhledem na v ý l u č n o u příslušnost musí žaloba u s b o r o v ě h o s o u d u včas býti podána. Jdeť o preklusivní lhůtu hmotného práva, při níž nelze dny poštovní dopravy vpočítati a nerozhoduje tedy ani den podání na poštu. Při této lhůtě nemůže ovšem nastati ani přerušení ani stavení, jak tomu při promlčení. Ostatně nemá občanský zákon o vpočítávání dnů poštovní dopravy žádného ustanovení a § 89 jedn. ř. použití nelze, jelikož ten má na mysli lhůty práva procesního. Proto oba nižší soudy, shledavše, že byla žaloba pozdě podána, posoudily věc po stránce právní správně a nebylo proto dovolání z tohoto uplatňovaného důvodu dovolacího možno přiznati oprávnění.

Čís. 2032.

Žalobu zápůrčí lze podati i na toho, kdo si pozemkovou služebnost osobuje jako pouhou služebnost osobní. Lhostejno, zda ten, kdo vsahá do vlastnického práva, činí tak z domnělého vlastního práva, či z domnělého práva osoby třetí.

Výkon pozemkové služebnosti obecním pastýřem na základě práva, vydrženého obcí pro pozemky, jež dány pastýři na účet mzdy v požívání. Ve sporu proti pastýři může tento namítati vše, co by namítati mohla obec. Lhostejno, že obec (měšťanstvo) nevstoupilo samo do sporu. Držební vůli obce jest spatřovati v tom, že odevzdala pozemky do užívání tomu kterému pastýři. Při nabytí a výkonu držby dobrovolným zástupcem jest rozhodno jen vědomí a bezelstnost zastoupeného.

(Rozh. ze dne 21. listopadu 1922, Rv I 483/22.)

Od roku 1865 jezdili uživatelé pozemků č. k. 1248 a 1249, náležejících vlastnický měšťanstvu města B., po pozemcích žalobců č. kat. 1268/2 a 1269. Od roku 1904 užíval pozemků č. k. 1248 a 1249 žalovaný jako městský pastýř. Žalobě vlastníků pozemků č. k. 1268/2 a 1269, domáhající se výroku, že žalovanému nepřísluší služebnost vozové cesty po pozemcích č. k. 1268 a 1269, že jest to povinen uznati a další jízdy se zdržeti, procesní soud první stolice vyhověl, odvolací soud ji zamítl a uvedl mimo jiné v důvodech: Nesprávné právní posouzení věci shledává odvolatel jednak v tom, že neuznal první soudce odůvod-

něnou námitku nedostatku pasivní legitimace, jednak v tom, že první soudce neuznal, že měšťanstvo města B. jako předchůdce žalovaným jmenovaný, vydrželo ve prospěch svých pozemků č. kat. 1248 a 1249, žalovanému k užívání daných, služebnost jízdy po pozemcích žalobcu č. kat. 1268/2 a 1269. Výtka ta jest odůvodněna. Žalobci domáhají se proti žalovanému výroku, že mu nepřísluší právo cesty po jejich pozemcích č. kat. 1268/2 a 1269, tedy služebnost pozemkové. Služebnost pozemková předpokládá dle § 474 obč. zák. pozemek panující. Žalovaný však není vlastníkem pozemků č. kat. 1248 a 1249, na něž jezdil, nýbrž má je v užívání jako část své mzdy pastýřské od měšťanstva města B. Tím jest samo sebou vyloučeno, že si žalovaný, jako pouhý zřízenec měšťanstva chtěl osobovati služebnost ve prospěch pozemků č. kat. 1248 a 1249, jemu pouze do užívání daných jménem částečné mzdy. Ježto pak žaloba zápůrčí dle § 523 obč. zák. má býti řízena proti tomu, kdo si služebnost nebo jiné právo osobuje, patrně, že žalovanému nedostává se pasivní legitimace. Kromě toho nebyla jízda, v níž žalobci shledávají čin rušební, činem rušebním, ježto předchůdce žalovaného, totiž měšťanstvo města B. právo jízdy po pozemcích žalobců č. kat. 1268/2 a 1269 vydrželo více než 30ti-letým užíváním. S 30tiletou držbou zákon v § 1477 obč. zák. spojuje tu výhodu, že k vydržení není třeba titulu ve smyslu § 317 obč. zák., ani pravosti držby ve smyslu § 345 obč. zák., nýbrž že stačí držba bezelstná. Ježto nejde o držbu pozemků č. kat. 1268/2 a 1269, nýbrž o držbu práva, nezáleží na tom, zda měšťanstvo města B., pokud se týče jeho pachtýři a zřízenci věděli, že ony pozemky patří žalobcům (jich předchůdcům) ve vlastnictví, a sluší u nich užiti obdoby § 326 obč. zák. Dle tohoto ustanovení jest bezelstným držitelem práva ten, kdo z příčin pravděpodobných má za to, že právo, jež vykonává, jest právem jeho. Ono mylné přesvědčení osoby, jsoucí v držbě práva, že vykonává právo vlastní, musí býti ovšem omluvitelné. Kdo z okolností mohl seznati, že práva, o něž jde, nenabyl, nemůže býti pokládán za bezelstného držitele práva. Dokud však není důkazu (§ 1477 druhá věta obč. zák.), že držitel práva věděl, nebo z okolností seznati mohl, že nenabyl práva, platí o něm dle § 328 obč. zák. domněnka, že jest držitelem bezelstným; tím ukládá se důkaz obmyslnosti odpůrci. Tento důkaz však se žalobcům, jimž dukazní břemeno v té příčině příslušelo, nezdařil. Tvrdili sice, a svědek Václav H. potvrdil, že v době, kdy měl v pachtu pozemky, patřící měšťanstvu města B., č. kat. 1248 a 1249, totiž od roku 1890 do 1896 dovoloval se k jízdě vlastníka pozemků č. kat. 1268/2 a 1269 Josefa K-a, když mu tento jízdu zapovídal, ale dovolování to, které mohlo se vztahovati pouze na léta 1893–1896, nemělo proti vlastníku pozemku č. kat. 1248 a 1249, totiž měšťanstvu města B. právního významu, ježto obmyslnost nebo bezelstnost hromadné osoby, za jakou dlužno považovati i měšťanstvo města B., dlužno dle zásady § 337 obč. zák. posuzovati jen dle toho, zda jednali plnomocníci její obmyslně či bezelstně. A tomu by bylo v tomto případě tak jen tehdy, kdyby dovolování to vyžadoval si na místě Václava H-a Václav S., který v té době byl správcem jmění měšťanstva města B., nebo kdyby to Václavu H-ovi byl přikázal, nebo kdyby konečně Václav H. měšťanstvu to byl hlásil a měšťanstvo bylo by to výslovně nebo mlčky schválilo. Toho však žalobci ani netvrdili, tím méně prokázali, naopak je zjištěno, že Václav H. tu okolnost, že Josef K. jako bývalý vlastník pozemků

č. kat. 1248 a 1249 mu jízdu po pozemcích č. kat. 1248 a 1249 zakazoval a že se pak Václav H. k dalším jízdám po těchto pozemcích po čas svého pachtu dovoloval, ani měšťanstvu města B., ani Václavu S-ovi, správci jmění měšťanstva nehlásil, že vůbec věc tak ve schůzích měšťanstva nepřišla na přetřes a že proto měšťanstvo o dovolování se Václava H-a ani nevědělo, ani je dodatečně neschválilo. Pak ale dovolování se pachtýře Václava H-a v letech 1893—1896 u Josefa K-a nemělo pro vydržení práva jízdy měšťanstvem B. právního významu, a to ani tehdy, kdyby se za to míti mohlo, že se Václav H. jako pachtýř pozemků č. kat. 1248 a 1249 v letech 1880—1896 usnesl, vzdáti se držby práva jízdy vykonávaného jménem měšťanstva města B., ježto změna vůle zástupcovy nepůsobí ještě ztrátu držby pro zastoupeného, poněvadž tu rozhoduje pouze vůle zastoupeného, tedy zde měšťanstva města B.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolání uplatňuje dovolací důvody § 503 čís. 3 a 4 c. ř. s., provádí však jen dovolací důvod § 503 čís. 4 c. ř. s., neboť ve vývodech jeho se ani nenaznačuje, v čem by záležel rozpor napadeného rozsudku se spisy. Leč dovolání není opodstatněno. Lze sice souhlasiti s dovolateli v tom, že není správným názor odvolacího soudu, že domáhají-li se žalobci proti žalovanému výroku, že mu nepřísluší právo cesty po jejich pozemcích č. kat. 1268/2 a 1269, předpokládá to služebnost pozemkovou a důsledkem toho pozemek panující. Žaloba zápůřčí může býti podána i na toho, kdo si služebnost takovou osobuje jako pouhou služebnost osobní. Jest dále dovolatelům přisvědčiti, že žalovanému věcné legitimace k žalobě důvodně odíratí nelze s poukazem k tomu, že, nejsa vlastníkem pozemků, jimž výkon práva svědčí, neosobuje si služebnosti pro sebe, neboť žaloba zápůřčí slouží k ochraně práva vlastnického a přísluší za tímto účelem vlastníku proti každému, kdo dle jeho domněnky neoprávněně vsáhá v jeho vlastnictví. Lhostejno při tom, zda ten, kdo vsáhá do cizího vlastnictví činí tak z domnělého vlastního práva či z domnělého práva osoby třetí, o něž tento zásah do cizího vlastnictví opírá. Vlastnictví jest neobmezenou právní vládou nad věcí, s níž jest spojeno oprávnění, každého z ní vyloučiti (§§ 354 a 366 obč. zák.), a vzniká důvod k žalobě zápůřčí již tím, že kdokoli druhý vlastnictví ruší neoprávněným výkonem domnělého práva vlastního nebo cizího; již v tomto výkonu spočívá osobování si práva (§ 523 obč. zák.). Jinak však nelze vývody dovolání uznati důvodnými a dlužno plně souhlasiti s náhledem soudu odvolacího, že žaloba jest z té příčiny neoprávněna, ježto žalovaný prokázal, že vykonává jízdu po pozemcích žalobců na základě práva, jehož vydržením nabylo měšťanstvo města B., od něhož žalovaný, jako pastýř služebně u něho ustanovený, pozemky ty má v požívání na účet mzdy. Žalovaný učinil sice na měšťanstvo, v jehož jméně právo to vykonává, výzvu ve smyslu § 22 c. ř. s., kteréžto výzvě však měšťanstvo nevyhovělo a ve spor nevstoupilo. Že měšťanstvo tím projevilo nedostatek držební a nabývací vůle, nelze důvodně usuzovati; měšťanstvo ponechalo prostě žalovanému, by si tuto při se žalobci sám provedl. Žalovaný jako poživatel pozemků, v jichž prospěch služebnost svědčí, byl na základě tohoto od měšťanstva

odvozeného práva zcela nepochybně oprávněn, použití všech obran, které měšťanstvu jako jeho předchůdci příslušely, tudíž také obrany, že vykonává jízdu po pozemcích žalobců jediné právo, kterého měšťanstvo vydržením již nabylo. Vydržení jest dle zákona planým nabývacím důvodem (§ 1452 a násl. obč. zák.) a bezelstná držba, vykonávaná po předepsanou dobu, zakládá již sama o sobě nabytí práva, které nastává tudíž samo o sobě, aniž je třeba, by ten, kdo si na právo z tohoto nabývacího důvodu nárok činí, se domáhal právního výroku, že se mu právo to přiznává. Platí v příčině nemovitých věcí i bez knihovního zápisu, ovšem s výjimkou, kterou zákon stanoví ve prospěch bezelstného nabyvatele (§ 1500 obč. zák.). Z toho tedy, že měšťanstvo ve spor nevstoupilo, a tohoto svého práva samo neuplatňovalo, nemohou žalobci ničeho pro sebe odvozovati. Předchozími stolicemi bylo zjištěno, že od roku 1865 jezdili po pozemcích žalobců pachtýři a pastýři měšťanstva města B. na jeho pozemky č. kat. 1248 a 1249 v B., jim v pachtovní nebo služební užívání dané, a že jediné pachtýř Václav H. se v letech 1893—1896 dovoloval k jízdě u tehdejšího vlastníka pozemků služebných. Dovolatelé popírají vydržení, jež odvolací soud za nabyté uznává jednak z té příčiny, že nebylo prokázáno, ba ani tvrzeno, že pachtýři nebo pastýři měšťanstva nějakým způsobem osvědčili, že vykonávají držbu práva pro měšťanstvo jako vlastníka pozemku a že ani měšťanstvo, aspoň pokud jde o předchůdce žalovaného, neučinilo nějakého náležitého projevu své držební vůle, zejména neprojevilo, že schvaluje držební úkony těchto svých pachtýřů nebo pastýřů. Vývody tyto nejsou však případné. Projev držební vůle pro měšťanstvo vyplývá při jízdách, které jeho pachtýři nebo pastýři po pozemcích žalobců podnikali, právě již z jejich poměru pachtovního nebo služebního. Žalobcům a jejich předchůdcům nemohlo býti nejasno, že pachtýři a pastýři měšťanstva tudy jezdí nikoli proto, že si osobně činí právo, tudy jezdit, nýbrž proto, že tudy vede cesta na pozemky, jichž pachtovně nebo služebně užívali. Stejně byla projevena tím i vlastní držební vůle měšťanstva jako vlastníka, neboť tento projev tkví již v tom, že odevzdala pozemky tomu kterému pachtýři nebo pastýři v užívání. V tomto odevzdání obsaženo jest již poukázání jejich na cestu, po které bylo lze na pozemky ty dojížděti. Výslovného přímého poukazu nebylo zajisté třeba vzhledem na místní povahu a zejména i vzhledem k tomu, že dle zjištění předchozích stolic tímto směrem jízda již od roku 1865 vykonávána byla a že v těch místech od mnoha let i uježděná cesta byla. Pokud se týče námítky dovolatele, že vydržení bylo přerušeno v období 1893—1896, kdy Václav H. se k jízdě dovoloval, lze poukázati na správné důvody soudu odvolacího, v nichž jest správně doličeno, že v tomto případě, v němž jedná se o nabytí držby zástupcem a to dobrovolným zástupcem, jest rozhodno jen vědomí a bezelstnost zastoupeného. Ježto zjištěno, že měšťanstvo nemělo vědomosti o dovolování se Václava H-a, trvala bezelstná držba pro měšťanstvo nadále a nenastalo přerušení její dle § 1497 obč. zák.

Čís. 2033.

Dílovedoucí koná vyšší nekupecké služby ve smyslu zákona o obchodních pomocnících.